

IN.III.271.1.1.2016.SM

Załącznik nr 11 do SIWZ

OPIS PRZEDMIOTU ZAMÓWIENIA

Przedmiotem zamówienia jest wykonanie inwentaryzacji przyrodniczej, koncepcji zagospodarowania terenu oraz na ich podstawie opracowanie pełnobrańowej, kompletnej dokumentacji projektowo-kosztorysowej oraz pełnienie nadzoru autorskiego i przyrodniczego podczas realizacji projektu, w ramach zadania inwestycyjnego pt. „Rewitalizacji miejskich systemów nadbrzeżnych wmieście Bielsko-Biała”.

Rozdział I

Lokalizacja/zasięg przestrzenny projektu:

1. Skarpa przy Bulwarach Straceńskich na odcinku od skrzyżowania ulic: Żywieckiej i Górskiej do kładki w okolicach ul. Chmurnej, (tj. skarpa) z wyłączeniem części terenu objętego projektem „Przebudowa i rozbudowa Bulwarów Straceńskich – etap II” (szacunkowa powierzchnia ok. 6,8 ha, długość ok. 0,9 km).
  2. Nadbrzeże rzeki Białej od granicy z Gminą Wilkowice do mostu Druha Piekietki (szacunkowa powierzchnia ok. 8,0 ha długość ok. 2,1 km).
  3. Park Strzygowskiego wraz z nabrzeżem rzeki Białej na odcinku od ujścia potoku Straceńskiego do rzeki Biała do terenu będącego własnością Centrum Handlowego Gemini Park (szacunkowa powierzchnia ok. 2,1 ha).
  4. Las Komunalny „Cygański Las” oraz część parkowa przy ul. Olszówka/Pocztowa (szacunkowa powierzchnia ok. 4 474 201 m²).
  5. Teren leśniczówki przy ul. Ochota 24 (budowa nowego budynku o powierzchni użytkowej ok. 250 m² wraz z wydzieleniem części lasu, szacunkowa powierzchnia ok 3,4 ha).
  6. Zabytkowy budynek po byłym przedszkolu przy ul. Grotowej 11 o powierzchni użytkowej 668,98 m² wraz z otaczającym terenem – łączna pow. 14 797 m² (modernizacja i adaptacja).
  7. Nabrzeże rzeki Wapienica od mostu na ul. Tartacznej do ul. Kopytko (wykonanie inwentaryzacji przyrodniczej i waloryzacji)
- Orientacyjną powierzchnię oraz zakres projektu dla pkt 1, 2, 3, 7 przedstawiają mapy, stanowiące Załącznik nr. 12 "zakres opracowania"- zamienny do nin. opisu przedmiotu zamówienia.
  - Lokalizację dla pkt 4 i 5 – Las Komunalny „Cygańskiego Lasu” i teren leśniczówki, zawiera Uproszczony plan urządzenia lasu komunalnego Gminy Bielsko-Biała, sporządzony na okres od 1 stycznia 2011 r. do 31 grudnia 2020 r. – Załącznik nr 1.2 do nin. opisu przedmiotu zamówienia.
  - Lokalizację dla pkt 4 – część parkowa przy ul. Olszówka/Pocztowa przedstawia Mapa parku ul. Olszówka, stanowiąca Załącznik nr 1.3 do nin. opisu przedmiotu zamówienia.
  - Lokalizację dla pkt 5 – teren leśniczówki przy ul. Ochota 24 wraz z otaczającym terenem, przedstawia Załącznik nr 1.4 do nin. opisu przedmiotu zamówienia.
  - Lokalizację dla pkt 6 – budynek przy ul. Grotowej 11 wraz z otaczającym terenem, przedstawia Załącznik nr 1.5 do nin. opisu przedmiotu zamówienia.

Rozdział II

Zamówienie obejmuje m. in.:

1. Inwentaryzację przyrodniczą i waloryzację (dla każdego terenu osobno), obejmująca m.in.:

1.1 Część tekstową, w tym:

1) część ogólną:

- położenie i granice obszaru opracowania
- charakterystyka fizjograficzna
- klimat
- struktura użytkowania
- demografia
- przemysł i gospodarka

2) szatę roślinną:

- dotychczasowy stan wiedzy o szacie roślinnej obszaru opracowania
- potencjalna roślinność naturalna obszarów opracowania
- charakterystyka naturalnych i półnaturalnych zbiorowisk i zespołów roślinnych, występowanie typów siedlisk przyrodniczych wymienionych w załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory (tzw. Siedliskowej) z zaznaczeniem tzw. Typów siedlisk priorytetowych. Siedliska należy określić kodem siedliska przyrodniczego i nazwą typu siedliska zgodnie z Dyrektywą siedliskową oraz Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 13.04.2010r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natury 2000 (Dz.U.Nr 77, 510)
- flora roślin naczyniowych: występowanie gatunków chronionych, rzadkich i zagrożonych, w tym (oraz) wymienionych w załączniku II i IV (flora) Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory (tzw. Siedliskowej) z zaznaczeniem gatunków tzw. Priorytetowych
- drzewa pomnikowe i drzewa spełniające warunki do objęcia ochroną w formie pomnika przyrody
- potrzeby ochronnej flory w świetle zagrożeń
- gatunki inwazyjne (miejsca występowania i powierzchnię oraz określenie wskazań dotyczących ich usuwania),
- podsumowanie

3) szatę zwierzęcą

- dotychczasowy stan wiedzy o faunie obszaru opracowania
- występowanie wybranych grup zwierząt, gruntów chronionych, rzadkich, zagrożonych, w tym (oraz) wymienionych w załączniku II i IV (fauny) Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory (tzw. Siedliskowej) z zaznaczeniem gatunków priorytetowych oraz wymienionych w załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dzikich ptaków, ze zmianami (tzw. Ptasiej), bezkręgowce, kręgowce (ryby, płazy gady ptaki ssaki)
- fauna wymagająca podjęcia działań konserwatorskich

- zagrożenia dla fauny
  - podsumowanie
- 4) przyroda nieożywiona i krajobraz
- geologia
  - geomorfologia
  - hydrologia
  - gleby
  - wyniki inwentaryzacji (obiekty geomorfologiczne wyróżnione w terenie, głązy i głazowiska, odkrywki, wartościowe krajobrazowo obiekty kulturowe, zagospodarowanie turystyczne, obszary zdegradowane)

1.2 Syntezę (części tekstowej)

1) ochrona przyrody

- kategorie podziału obszaru opracowania uwzględniające ich wartość przyrodniczą (tereny o wysokich walorach przyrodniczych, tereny cenne pod względem przyrodniczym, tereny o przeciętnych walorach przyrodniczych, tereny silnie przekształcone)
- istniejące na terenie obszaru opracowania obiekty chronione
- wskazanie terenów i obiektów przewidzianych do ochrony zasobów przyrodniczych
- elementy Ekologicznej Sieci Obszarów Chronionych (ESOCH) wskazanie korytarzy ekologicznych – szlaków migracji zwierząt z podziałem na główne, uzupełniające i lokalne., strefy węzłowe – biocentra, bariery ekologiczne
- przyroda obszaru opracowania na tle konwencji międzynarodowych i dyrektyw Unii Europejskiej
- konwencje międzynarodowe
- ochrona szaty roślinnej i fauny w odniesieniu do „Natury 2000”
- przyroda obszaru opracowania w świetle programu NATURA 2000
- wymagania wynikające ze strategii ochrony różnorodności biologicznej oraz kryteriów IUCN (Światowej Unii Ochrony Przyrody)
- przyroda obszaru opracowania w świetle prawa Rzeczypospolitej Polskiej.

2) Wskazania konserwatorskie. Wskazania do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Miasta Bielsko-Biała

- Strategia i plany zagospodarowania przestrzennego Gminy Miasta Bielsko-Biała w świetle waloryzacji przyrodniczej obszaru opracowania
- Zalecenia do planu rozwoju przestrzennego Gminy Miasta Bielsko-Biała
- Ogólne wskazania konserwatorskie

3) Mapy tematyczne na podkładzie, mapy topograficzne w układzie współrzędnych PUWG1992 w wersji drukowanej w skali 1:5 000 i cyfrowej.

- Geokompleksy z waloryzacją fizjograficzną
- Wody powierzchniowe i gruntowe obszaru opracowania
- Lokalizacja korytarzy ekologicznych
- Zagospodarowanie terenu z uwzględnieniem ograniczenia antropopresji
- Inwentaryzację drzew (wzdłuż rzeki Białej);
- stanowiska rozrodcze ptaków
- stanowiska drzew pomnikowych
- stanowiska występowania płazów
- stanowiska chronionych gatunków roślin oraz zasięg siedlisk przyrodniczych

- stanowiska gatunków inwazyjnych
- 4) **Dokumentacja fotograficzna** (format zdjęcia min 9x13, min. po dwa zdjęcia z różnych ujęć w kolorze)
- Najcenniejsze ekosystemy
- Chronione i rzadkie gatunki roślin i zwierząt
  - zaobserwowane na danym terenie – należy wykonać bezpośrednio fotografię gatunku
  - w przypadku braku możliwości wykonania zdjęć chronionych gatunków zwierząt występujących na przedmiotowym terenie z powodów technicznych, należy wykonać zdjęcia śladów występowania tych gatunków i przedstawić je wraz z opisem.
- Pomniki przyrody
- Obiekty proponowane do ochrony na terenie obszaru opracowania.

Inwentaryzacje wykonać w okresie pełnego cyklu wegetacyjnego, tj. min. 12 m-cy.

2. Prace przedprojektowe

- 2.1 Wykonanie **koncepcji zagospodarowania przestrzennego terenu** wraz z wizualizacjami obejmującymi budynki z zewnątrz i wewnątrz oraz tereny objęte projektem. **Opracowywanie koncepcji, powinno rozpocząć się niezwłocznie po zawarciu umowy (już w trakcie trwania inwentaryzacji przyrodniczej).**
- 2.1.1 Wykonanie wstępnej koncepcji zagospodarowania przestrzennego terenu.
- 2.2 Zorganizowanie i przeprowadzenie **konsultacji społecznych z wykorzystaniem wizualizacji projektu, w cyklu minimum 3 spotkań** w sprawie „**Rewitalizacji miejskich systemów nadbrzeżnych w mieście Bielsko-Biała**” wraz ze sporządzeniem raportu z konsultacji społecznych (czynny udział strony społecznej w formie bezpośrednich spotkań/warsztatów, np. metoda World Cafe). W spotkaniach powinni uczestniczyć m.in. mieszkańcy, Rady Osiedli, organizacje pozarządowe (np. ekologiczne, społeczne), itp. Należy również uwzględnić opinię pedagogów dotyczącą kwestii edukacyjnych związanych z projektem, (informacje o konsultacjach społecznych powinny być ogłaszane na stronie internetowej Urzędu Miasta Bielska-Białej)
- 2.3 Opracowanie „**koncepcji zagospodarowania przestrzennego terenu**” zwanego dalej **"koncepcją", wypracowanego na konsultacjach społecznych**, która zostanie przedstawiona do zatwierdzenia.
- 2.4 Pozyskanie **map ewidencyjnych gruntów i sporządzenie wykazu właścicieli nieruchomości** położonych w miejscach przeznaczonych na lokalizację inwestycji wraz z wypisem z rejestru gruntów (ok. 400 wypisów).
- 2.5 Dokonanie **aktualizacji map sytuacyjno-wysokościowych do celów projektowych** (dla terenów objętych projektem), - do wyceny należy przyjąć powierzchnię ok. 50 ha.
- 2.6 **Zaproponowanie rozwiązań oraz czynny udział podczas procedury uregulowania stanu formalno-prawnego gruntów innych podmiotów**, na których projekt będzie musiał zostać zrealizowany ze względu na brak możliwości ich ominięcia (np. wykup, zamiana działek, spisanie umów, zmiana klasyfikacji gruntu, inne uzgodnienia).
- 2.7 **Dokonanie odpowiedniego podziału gruntów** (w razie potrzeby) w uzgodnieniu z Zamawiającym i otrzymanie **prawomocnej decyzji podziałowej**.
- 2.8 Dokonanie **uzgodnień oraz uzyskanie zgody** z upoważnienia i w imieniu Zamawiającego **na wejście w teren od administratorów obiektów i urzędzeń oraz właścicieli działek, uzyskanie zgody na realizację inwestycji od właścicieli terenów prywatnych**, na których realizowany będzie projekt.
- 2.9 Sporządzenie **opinii geotechnicznej lub dokumentacji badań podłoża gruntowego** (jeżeli zajdzie taka potrzeba) (ew. projektu geotechnicznego),
- 2.10 opracowanie **raportu oddziaływania na środowisko**, jeżeli taki będzie wymagany,

- 2.11 **Uzyskanie zgody właścicieli nieruchomości**, przez które będzie konieczne **przeprowadzenie przyłączy lub sieci zasilających** – na wejście w ich teren i wykonanie tych przyłączy lub sieci. **Wszystkie uzgodnienia muszą odbywać się przy udziale przedstawiciela Zamawiającego, ze względu na wcześniejsze ustalenia prowadzone na etapie przygotowania nin. postępowania.**
- 2.12 Sporządzenie karty informacji przedsięwzięcia.
- 2.13 Przygotowanie wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach wraz załącznikami, zgodnie z art. 74 ustawy z dn. 03.10.2008r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013r. poz. 1235, z późn. zm)
- 2.14 Przygotowanie wniosku (ów) o wydanie decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego (warunków zabudowy)

3. Prace projektowe

- 3.1 Opracowanie **pełnobranżowej kompletnej dokumentacji projektowo-kosztorysowej** obejmującej m.in.:
- sporządzenie **projektu zagospodarowania terenu** – w pełnym zakresie docelowego zagospodarowania terenu (dla każdego terenu osobno.),
  - przygotowanie wniosku i uzyskanie **decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach** zgody na realizację inwestycji (jeżeli dotyczy),
  - sporządzenie **projektów budowlanych i wykonawczych** z uwzględnieniem wszystkich branż, m.in. wymogów Rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy projektu budowlanego (Dz. U. z 2012 r., poz. 462 ze zm.) (dla każdego terenu osobno ,
  - sporządzenie projektów przyłączy i sieci zasilających (dla każdego terenu i obiektu osobno),
  - zbilansowanie potrzeb i uzyskanie warunków zasilania w niezbędne media,
  - sporządzenie **projektów branżowych** związanych z usunięciem bądź przebudową w niezbędnym zakresie kolizji istniejących urządzeń z projektowanymi obiektami (jeżeli wystąpią) (dla każdego terenu osobno),
  - sporządzenie **pełnej inwentaryzacji i ekspertyzy technicznej** zabytkowego budynku przy ul. Grotowej 11 przed przystąpieniem do prac projektowych, w celu określenia zakresu remontu i modernizacji,
  - opracowanie programu prac konserwatorskich** dla zabytkowego budynku przy ul. Grotowej 11,
  - uzyskanie **wszelkich opinii i uzgodnień konserwatorskich**, w tym Miejskiego Konserwatora Zabytków i Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, dla budynku przy ul. Grotowej 11 oraz innych terenów i obiektów, które podlegają ochronie konserwatorskiej na terenie objętym projektem,
  - opracowanie **operatu wodno-prawnego** (dla każdego terenu osobno) i uzyskanie pozwolenia wodno-prawnego,
  - sporządzenie opracowania pn.: „**Scenariusz przeciwdziałań skutków katastrof naturalnych**” (dla każdego terenu osobno),
  - sporządzenie **projektu systemu zabezpieczeń** w tym retencji na wypadek powodzi (dla każdego terenu osobno),
  - sporządzenie **projektu naturalizacji przyrodniczej** z uwzględnieniem wymogów Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 627 ze zm.) wraz załącznikami (dla każdego terenu osobno – 4 egz.),
  - uwzględnienie w projekcie urządzenia zieleni **roślin wskazanych do nasadzenia jako tzw. nasadzenia zastępcze**, w zamian za drzewa i krzewy wycięte w związku z planowaną inwestycją, uwzględnione w decyzjach na wycinkę drzew i krzewów.

- o) sporządzenie **projektu metaplantacji** (dla każdego terenu osobno – 4 egz.),
  - p) sporządzenie **projektu urządzenia zieleni i gospodarki drzewostanem** – w zakresie elementów zieleni projektowanej, z uwzględnieniem drzew i krzewów adaptowanych, ze wskazaniem drzew i krzewów istniejących do usunięcia (dla każdego terenu osobno),
  - q) sporządzenie **przedmiaru robót** z uwzględnieniem wymogów Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 2 września 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy dokumentacji projektowej, specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych oraz programu funkcjonalno-użytkowego (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1129 ze zm.). Przedmiar powinien zawierać wszystkie szczegółowe wyliczenia, a także powinien być powiązany ze STWiOR poprzez podanie dla każdej pozycji przedmiaru numeru specyfikacji (dla każdego terenu i każdej branży osobno),
  - r) sporządzenie **kosztorysu inwestorskiego** z uwzględnieniem wymogów Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 18 maja 2004 r. w sprawie określenia metod i podstaw sporządzania kosztorysu inwestorskiego, obliczania planowanych kosztów prac projektowych oraz planowanych kosztów robót budowlanych określonych w programie funkcjonalno-użytkowym (Dz. U. z 2004 r., Nr 130, poz. 1389 ze zm.) (dla każdego terenu i każdej branży osobno),
  - s) wykonanie w okresie gwarancji na wniosek Zamawiającego **aktualizacji wartości robót określonych w kosztorysach inwestorskich**,
  - t) sporządzenie **specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych** z uwzględnieniem wymogów Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 2 września 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy dokumentacji projektowej, specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych oraz programu funkcjonalno-użytkowego (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1129 ze zm.) (dla każdego projektu budowlanego),
  - u) sporządzenie **informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia** dla wszystkich branż (dla każdego terenu i każdej branży osobno – po 4 egz.),
  - v) wykonanie charakterystyki energetycznej budynku (dla każdego budynku osobno),
  - w) sporządzenie **wyceny kosztów utrzymania** obiektów (dla każdego terenu osobno),
  - x) uzyskanie **uzgodnień i opinii Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody**,
  - y) wykonanie **studium wykonalności** dla projektu wraz ze szczegółową analizą finansową kosztów operacyjnych, w tym funkcjonowania Centrum Edukacji Ekologicznej z uwzględnieniem różnych koncepcji zarządzania,
- 3.2 Uzyskanie **wszelkich wymaganych**, zgodnie z polskim prawem, warunków, **uzgodnień branżowych, opinii i decyzji administracyjnych** (w szczególności w zakresie wodnym, sanitarno-epidemiologicznym, przeciwpożarowym, bhp, Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Lasów Państwowych, Miejskiego Zarządu Dróg, lokalizacyjnych, dysponentów uzbrojenia, itp.) niezbędnych do opracowania dokumentacji,
- 3.3 Przygotowanie kompletnego wniosku o wycinkę drzew i krzewów (w razie potrzeby)

4. Nadzory autorskie i przyrodnicze

4.1 Nadzór autorski. W ramach wynagrodzenia ryczałtowego należy ująć wynagrodzenie za pełnienie nadzoru autorskiego pełnobrańzowego, w zakresie m.in. wyjaśnienia i korygowania niejasności, uwag i wątpliwości na etapie realizacji robót budowlanych objętych opracowaniem projektowym, w tym dokonanie korekt i przeprojektowanie elementów, których Wykonawca robót budowlanych nie będzie mógł wykonać z winy wad projektu budowlanego lub wykonawczego a także przybycia na teren inwestycji na każde żądanie Zamawiającego (w ramach wynagrodzenia

określonego w ofercie) do końca trwania realizacji inwestycji. Do wyceny należy przyjąć **150 pobytów na budowie**.

4.2 Nadzór przyrodniczy w okresie realizacji zadania winien przede wszystkim:

- a) przestrzegać zapisów zawartych w uzgodnieniach, warunkach, decyzjach umożliwiających wykonanie zadania,
- b) stale kontrolować przez cały okres realizacji prac w zakresie objętym opracowaniem pod kątem wystąpienia gatunków zwierząt i roślin, w szczególności objętych ochroną prawną,
- c) bezzwłocznie reagować w przypadku stwierdzenia obserwowanego lub wysoce prawdopodobnego negatywnego wpływu prowadzonych robót na gatunki chronione,
- d) w przypadku stwierdzenia gatunków objętych ochroną prawną, występować do odpowiednich organów o decyzję derogacyjną.
- e) podejmować stosowne działania związane z ochroną czynną i minimalizacją możliwego negatywnego wpływu prowadzonych robót na gatunki chronione poprzez zabezpieczenie, odławianie i ewakuację stwierdzonych gatunków chronionych w sposób zgodny z zapisami otrzymanych decyzji,
- f) wyznaczać miejsca poza obszarem prowadzonych robót zgodne z wymaganiami siedliskowymi poszczególnych gatunków, do których przenoszone będą okazy,
- g) kontrolować zabezpieczenie drzew i krzewów, w pobliżu których prowadzone będą planowane roboty,
- h) sporządzać z każdej wizyty w terenie Karty Nadzoru Przyrodniczego, które każdorazowo potwierdzone będą czytelnym podpisem Wykonawcy robót lub przedstawiciela Zamawiającego. Karty Nadzoru Przyrodniczego zawierać będą w szczególności opis sytuacji wraz z dokumentacją fotograficzną, zawierać będą m. in. datę, godzinę i miejsce kontroli, opis aktualnie zinwentaryzowanych gatunków chronionych oraz szczegółowy opis wszelkich podjętych działań mających na celu czynną ochronę stwierdzonych gatunków chronionych. Ewentualne wskazania dodatkowych działań minimalizujących, należy opisać w powyższej karcie i przekazać niezwłocznie w formie pisemnej Wykonawcy robót i przedstawicielowi Zamawiającego.
- i) brać udział w radach i spotkaniach z przedstawicielami organów ochrony środowiska lub osób zainteresowanych kwestiami ochrony środowiska związanymi z realizacją zadań,
- j) być w ciągłej dyspozycji Zamawiającego lub Wykonawcy robót,
- k) z prowadzenia nadzoru Wykonawca sporządzi Raport końcowy podsumowujący cały okres nadzoru przyrodniczego, którego integralną częścią będą Karty Nadzoru Przyrodniczego. W/w. dokument Wykonawca winien przekazać Zamawiającemu do uzgodnienia w terminie 14 dni od dnia zakończenia robót. Raport powinien zawierać informacje o głównych celach prowadzonego nadzoru przyrodniczego, opis obszaru objętego pracami, zastosowaną metodykę inwentaryzacji, odłowów i transportu stwierdzonych gatunków chronionych (wraz z kopią decyzji derogacyjnych), oraz metodykę wyznaczania odpowiednich siedlisk do przemieszczania odłowionych okazów. Ponadto Raport powinien zawierać wyniki nadzoru przyrodniczego zawierające m. in. ocenę wpływu prowadzonych robót utrzymaniowych na środowisko przyrodnicze i prognozę oddziaływania podobnych robót wykonywanych w przeszłości.
- l) Do wyceny należy przyjąć **150 pobytów na budowie**.

5. Prace towarzyszące

5.1 Przygotowanie założeń do kampanii informacyjno-edukacyjnych (np. wydawnictwa, albumy, mapy przyrodnicze, geologiczne, związane z ekologią i ciekawymi

miejscami przyrodniczymi, propozycje przeprowadzenia kampanii edukacyjnych, promocyjnych, przedstawienie projektu jako produktu turystycznego, itp.).

- 5.2 Przygotowanie **szczegółowej koncepcji funkcjonowania i zarządzania Centrum Edukacji Ekologicznej wraz z Centrum Rehabilitacji Dzikich Zwierząt**. Wykonawca powinien przedstawić co najmniej 3 propozycje dotyczące funkcjonowania i zarządzania Centrum ze szczegółową analizą finansową kosztów operacyjnych (dla każdego zaproponowanego modelu) oraz w oparciu o istniejące możliwości prawne i organizacyjne miasta Bielska-Białej. Przedstawione propozycje powinny być jak najbardziej optymalne pod względem kosztów związanych z funkcjonowaniem Centrum przy jednoczesnym zachowaniu wysokiego standardu świadczonych usług. Jedną z propozycji do rozważenia może być przekazanie Centrum pod zarząd „Zieleni Miejskiej” Sp. z o. o. lub jednej z jednostek budżetowych. Ponadto koncepcja powinna zawierać propozycję programu edukacyjnego przewidzianego do realizacji przez Centrum dla dzieci i młodzieży szkolnej (w różnym wieku) oraz turystów i mieszkańców miasta, a także elementy edukacyjne, które ze względu na swój niepowtarzalny charakter, staną się atrakcjami w tej części województwa. Należy założyć podczas wykonywania projektu, że Centrum Edukacji Ekologicznej ma stać się obiektem edukacyjno-przyrodniczo-turystycznym o atrakcyjnym charakterze nie tylko dla mieszkańców miasta, ale również dla turystów z innych części Województwa Śląskiego. Powyższe ustalenia będą omawiane i akceptowane przez Zamawiającego podczas całego okresu wykonywania nin. projektu.
- 5.3 Dokonanie **uzgodnień dokumentacji na Naradzie Koordynacyjnej**.

Rozdział III.

W dokumentacji projektowej należy uwzględnić założenia dotyczące terenu objętego projektem zwarte m.in. w następujących dokumentach:

1. Uproszczonym planie urządzenia lasu komunalnego Gminy Bielsko-Biała, sporządzonym na okres od 1 stycznia 2011 r. do 31 grudnia 2020 r., wykonanym przez „Krameko” Sp. z o. o. – Załącznik nr 1.7 do nin. opisu przedmiotu zamówienia.
2. Miejscowych plany zagospodarowania przestrzennego dla terenów objętych projektem:
  - Nadbrzeże rzeki Białej od granicy gm. Wilkowice do ul. Bora Komorowskiego
http://www.biurorozwojumiasta.biala.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=234&Itemid=38
  - ul. Tartaczna
http://www.biurorozwojumiasta.biala.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=104&Itemid=36
  - ul. Olszówka/Pocztowa, Przedszkole przy ul. Grotowej 11
http://www.biurorozwojumiasta.biala.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=325&Itemid=99999999
  - Leśniczówka przy ul. Ochota 24
http://www.biurorozwojumiasta.biala.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=30&Itemid=99999999
3. Mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego.

UWAGA !!!

Wstępne studium wykonalności – analiza techniczno-ekonomiczna przedsięwzięć inwestycyjnych, pn. „Rewitalizacja miejskich systemów nadrzecznych w mieście Bielsko-Biała”, wykonane przez Pracownię „Żywokost” Waldemar Szendera oraz analiza wykonalności do projektu pn. „Rewitalizacja miejskich systemów nadrzecznych w mieście Bielsko-Biała”, wykonana przez zespół ekspertów w składzie: Karol Ciężak, Paweł Gałęcki, Joanna Zalewska-Gałosz, Wojciech Gałosz, Izabela Kałczuga, Małgorzata

Krzysztofik, Krzysztof Linek, Anna Ober, Roman Żurek – **sa jedynie materiałami pomocniczymi w zakresie w jakim pokrywają się z terenem objętym projektem.**

Rozdział IV.

W dokumentacji projektowej należy uwzględnić założenia dotyczące kwalifikowalności projektu w ramach działania 5.4 Ochrona różnorodności biologicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 oraz zapisy dokumentów strategicznych w zakresie ochrony przyrody zawarte m.in. w następujących dokumentach (w wersjach obowiązujących w okresie realizacji zamówienia):

1. Umowa Partnerstwa – Programowanie perspektywy finansowej 2014 -2020.
2. Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 (dalej: RPO WSL 2014-2020).
3. Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 – Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych (dalej: SZOOP RPO WSL 2014-2020) wraz z załącznikami (ze szczególnym uwzględnieniem załącznika nr 3 do SZOOP RPO WSL 2014-2020 – Kryteria wyboru projektów dla poszczególnych osi priorytetowych, działań i poddziałań).
4. Wytyczne programowe w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach EFRR RPO WSL 2014-2020.
5. Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego do roku 2030.

Rozdział V.

I. W dokumentacji projektowej należy uwzględnić m.in. następujące założenia:

1. Przedmiotem projektu będzie czynna ochrona gatunków i siedlisk przyrodniczych, ograniczenie antropopresji na obszarach chronionych poprzez budowę, przebudowę, remont ścieżek pieszo-rowerowych o charakterze edukacyjnym oraz kładek w ich ciągach, wykreowanie gatunkowo zielonej przestrzeni nadbrzeżnej o przeznaczeniu rekreacyjno-edukacyjnym i przyrodniczym, odnowienie oraz funkcjonalna rozbudowa przestrzeni parkowej łączącej funkcje rekreacyjne, przyrodnicze i kulturowe, połączenie przestrzeni rzecznych ścieżkami dydaktycznymi pieszo-rowerowymi, stworzenie „Centrum Edukacji Ekologicznej” obejmującego dwie lokalizacje (budowa i modernizacja budynków wraz z wyposażeniem), wyeksponowanie dziedzictwa kultury materialnej i sztuki hydrotechnicznej, realizacja kampanii informacyjno-edukacyjnej.
2. Projekt powinien być zgodny z dokumentami programowymi dotyczącymi RPO WSL w zakresie działania 5.4. Ochrona różnorodności biologicznej, tzn.:
  - a) projekt, w miarę możliwości zdiagnozowanych na etapie inwentaryzacji przyrodniczej, powinien umożliwić realizację maksymalnej ilości typów projektów, wskazanych w SZOOP RPO WSL 2014-2020 dla działania 5.4 Ochrona różnorodności biologicznej (*Opis działań i poddziałań dla działania 5.4, pkt 5 Typy projektów; Opis działania i dodatkowe wyjaśnienia*),
  - b) projekt, w miarę możliwości zdiagnozowanych na etapie inwentaryzacji przyrodniczej, powinien umożliwić realizację maksymalnej ilości wskaźników rezultatu bezpośredniego, wskazanych w SZOOP RPO WSL 2014-2020 dla działania 5.4 Ochrona różnorodności biologicznej (*Opis działań i poddziałań dla działania 5.4, pkt 3 Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego*),
  - c) projekt, w miarę możliwości zdiagnozowanych na etapie inwentaryzacji przyrodniczej, powinien umożliwić realizację maksymalnej ilości wskaźników produktu, wskazanych w SZOOP RPO WSL 2014-2020 dla działania 5.4 Ochrona różnorodności biologicznej (*Opis działań i poddziałań dla działania 5.4, Lista wskaźników produktu*).

3. Projekt obejmujący wszystkie wskazane w SZOOP RPO WSL 2014-2020 typy projektów bezwzględnie musi realizować wskaźniki produktu i rezultatu bezpośredniego wskazane w obowiązującej w okresie realizacji zamówienia wersji SZOOP RPO WSL 2014-2020 jako obligatoryjne dla działania 5.4 Ochrona różnorodności biologicznej (Opis działań i poddziałań dla działania 5.4 pkt). Dla SZOOP RPO WSL 2014-2020 obowiązującego na dzień dzisiejszy są to następujące wskaźniki produktu:
  - a) powierzchnia siedlisk wspieranych w celu uzyskania lepszego statusu ochrony [ha],
  - b) liczba wspartych form ochrony przyrody [szt.],
  - c) łączna powierzchnia zrekultywowanych gruntów [ha],
  - d) liczba ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej objętych wsparciem [szt.],oraz jeden z niżej wymienionych wskaźników rezultatu bezpośredniego
  - a) zasięg zrealizowanych przedsięwzięć edukacyjno-promocyjnych oraz informacyjnych [osoby] lub
  - b) powierzchnia obszarów/ siedlisk, dla których zatrzymano proces utraty bioróżnorodności biologicznej lub odtworzono i wzbogacono zasoby przyrody [ha].
4. Planowanym rezultatem powinna być ochrona zasobów naturalnych regionu poprzez ochronę obszarów cennych przyrodniczo, służących ochronie różnorodności biologicznej, w tym także przywrócenie właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunkowych, tzn. projekt powinien realizować formy czynnej ochrony przyrody, adekwatne do możliwości/potrzeb przyrodniczych zdiagnozowanych na terenie objętym projektem na podstawie inwentaryzacji przyrodniczej (np. introdukcja, reintrodukcja, przesadzenie/przesiedlenie, wspomaganie rozmnażania na stanowiskach dotychczasowych, zasilanie populacji, tworzenie siedliska, renaturyzacja siedliska, wyznaczanie i ochrona korytarzy migracyjnych, waloryzacja ekosystemu, itd.), ze szczególnym uwzględnieniem ochrony gatunków i/lub siedlisk:
  - a) podlegających ochronie w sieci Natura 2000, w tym przede wszystkim gatunków i/lub siedlisk priorytetowych,
  - b) roślin i zwierząt uwzględnionych na „czerwonych listach” wskazujących gatunki zagrożone wyginięciem.
5. Celem projektu jest także zmniejszenie presji na środowisko naturalne poprzez wzrost udziału obszarów chronionych w powierzchni obszarów ogółem, a także zrównoważone wykorzystanie walorów przyrodniczych.
6. Działania powinny polegać na budowie i modernizacji niezbędnej infrastruktury związanej z ochroną przyrody, przywróceniem właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków (również na terenach chronionych) oraz ochroną obszarów cennych przyrodniczo poprzez zagospodarowanie tych przestrzeni jako bezpiecznych, wielofunkcyjnych przestrzeni publicznych o wysokiej jakości wraz ze zrównoważonym wykorzystaniem lokalnych zasobów przyrodniczych.
7. Projekt powinien być przygotowany w taki sposób, aby uwzględniał kompleksowe, ponadlokalne podejście do poprawy ochrony różnorodności biologicznej oraz charakteryzował się istotnym wkładem przy realizacji działania 5.4. RPO WSL 2014-2020, w tym przyspieszenia i intensyfikacji wystąpienia jego częściowych i docelowych efektów, czyli wskaźników produktu i rezultatu.
8. Projekt powinien uwzględniać w znacznym stopniu wszystkie zalecenia, jakie zostaną uzyskane po dokonaniu inwentaryzacji przyrodniczej, w tym rekomendacje przyrodnicze i środowiskowe oraz inne wytyczne związane z działaniami przyrodniczymi/ekologicznymi.
9. Projekt powinien przewidywać:
  - a) zmniejszenie presji na środowisko naturalne poprzez wzrost udziału obszarów chronionych w powierzchni obszarów ogółem, a także zrównoważone wykorzystanie walorów przyrodniczych,

- b) kompleksową ochronę, poprawę i odtworzenie stanu siedlisk przyrodniczych i populacji gatunków,
  - c) zwalczanie rozprzestrzeniania się i eliminowania obcych gatunków inwazyjnych,
  - d) ochronę przyrody poprzez zmniejszenie presji ruchu turystycznego za pomocą budowy infrastruktury użytku publicznego,
  - e) poprawę jakości przestrzeni publicznej poprzez przywrócenie terenów nadwodnych do zrównoważonego użytkowania,
  - f) skomunikowanie turystyczne pomiędzy częściami miasta i odtworzenie istniejących szlaków turystycznych.
10. Inwentaryzacja przyrodnicza powinna objąć teren całego lasu komunalnego „Cygański Las” oraz część parkową przy ul. Olszówka/Pocztowa. Zakres projektu w tym obszarze powinien zostać oparty przede wszystkim na wynikach inwentaryzacji przyrodniczej i zdiagnozowanych potrzebach przyrodniczych (formy biernej i czynnej ochrony przyrody, ochrona gatunków i/lub siedlisk przyrodniczych), natomiast elementy rekreacyjno-edukacyjne projektu powinny ograniczyć się do części parkowej, rejonu cieków wodnych na terenie lasu komunalnego (dopływy rzeki Białej, m.in. Zimna Woda) i głównych szlaków pieszych na terenie lasu, w tym połączenia części parkowej, planowanego Centrum Edukacji Ekologicznej przy ul. Grotowej 11, Błoni, drugiego budynku planowanego Centrum Edukacji Ekologicznej przy ul. Ochota, schroniska Stefanka na Koziej Górze, itp.).
11. W przypadku pozostałych lokalizacji inwentaryzacja przyrodnicza, obejmująca cały obszar przedsięwzięcia, wskaże zakres rzeczowy i lokalizację szczegółową działań związanych z czynną i ewentualnie także bierną ochroną przyrody.
12. Projekt obejmie budowę budynku o powierzchni użytkowej ok. 250 m² w rejonie leśniczówki przy ul. Ochota 24, w którym będzie mieściło się „Centrum Rehabilitacji Dzikich Zwierząt” (drugi budynek centrum) wraz z wydzieleniem części lasu na cele rehabilitacji dzikich zwierząt oraz zapewnieniem stałej ekspozycji przyrodniczej (np. salę dydaktyczno-wystawienniczą ze zwierzętami zamieszkującymi Beskidy, m.in. ssakami, ptakami oraz gąbłotami entomologicznymi, itp.).
13. Projekt obejmie wykonanie modernizacji i adaptacji zabytkowego budynku po byłym przedszkolu przy ul. Grotowej 11 o powierzchni użytkowej 668,98 m² wraz z wyposażeniem na ośrodek prowadzący działalność w zakresie edukacji ekologicznej „Centrum Edukacji Ekologicznej” (główny budynek centrum) wraz z otaczającym terenem – łączna pow. 14 797 m² – centrum powinno zapewnić co najmniej stałą ekspozycję przyrodniczą (np. w formie ogrodu botanicznego, parku ziołowego, alpinarium, tablic edukacyjnych, itp.) oraz możliwość organizowania spotkań edukacyjnych np. dla grup szkolnych (sala konferencyjna, dostęp do mediów elektronicznych, urządzenia multimedialne, multimedialne tablice edukacyjne, urządzenia interakcyjne, itp.).
14. Miejsca cenne przyrodniczo powinny zostać odpowiednio oznakowane i objęte ochroną, w formie adekwatnej do wyników przeprowadzonej inwentaryzacji przyrodniczej.
15. W ramach projektu sugeruje się zastosowanie następujących elementów ekologicznych:
- a) montaż uli dla pszczoł murarek i dla innych zapylaczy,
  - b) budowę siedlisk dla płazów – oczek wodnych,
  - c) budowę stanowisk obserwacyjnych ornitologicznych,
  - d) montaż karmników i budek dla ptaków – „ptasich stołówek”,
  - e) sadzenie roślin z owocami dla ptaków zimujących,
  - f) budowę parku ziołowego – herbarium (w rejonie Centrum Edukacji Ekologicznej),
  - g) budowę edukacyjnej meteo stacji pogodowej (w rejonie Centrum Edukacji Ekologicznej),
  - h) budowę naturalnych zbiorników na deszczówkę,
  - i) montaż pułapek feromonowych na szrotówka kasztanowcowiaczka,
  - j) wykonanie edukacyjnych geostanowisk,

- k) wykonanie gier terenowych, „parku doświadczeń”, „tajemniczego ogrodu”, itp.
  - l) wykonanie ekologicznej „ścieżki zdrowia”,
  - m) wykonanie ścieżek przyrodniczych,
  - n) montaż tablic edukacyjnych (np. o florze i faunie żyjącej na danym terenie, o budowie lasu, o obiegu wody w przyrodzie, o rodzajach chmur, o budowie geologicznej, o ciekawostkach przyrodniczych, o charakterze ekologicznym, o zagrożeniach, np. suszy, pożarze, powodzi, itp.)
  - o) budowa „farm solarnych” – wykorzystanie oświetlenia z baterii słonecznych, (lub fotowoltaika) itp.
  - p) wykonanie ekologicznych przystanków dla rowerzystów,
  - q) wykonanie wodopojów dla turystów i rowerzystów,
  - r) montaż map przyrodniczo-turystycznych,
  - s) ustanowienie nowych pomników przyrody,
  - t) ewentualne przygotowanie miejsca na murze oporowym na organizację letniego kina nad rzeką Białą,
  - u) montaż leżaków miejskich na terenach nadbrzeżnych,
  - v) montaż hamaków nad rzekami i pomiędzy drzewami na terenach rekreacyjnych,
  - w) wykonanie drewnianych nadbrzeży, pomostów, itp.,
  - x) wykonanie mostów siatkowych nad rzekami,
  - y) budowa edukacyjnego „parku wodnych niespodzianek”.
16. Ścieżki powinny zostać poprowadzone w taki sposób, aby w jak najmniejszym stopniu ingerować w drzewostan i były wykonane z materiałów naturalnych.
  17. Dla potrzeb budowy ścieżek, w miejscach kontaktu nawierzchni z systemem korzeniowym drzew (w praktyce w odległości rzutu poziomego korony drzewa) nie wykonywać korytowania i nie stosować krawężników – w celu minimalizowania zniszczeń w systemach korzeniowych drzew. Wyjątkiem są nawierzchnie wodoprzepuszczalne – przyjazne dla drzew.
  18. Ścieżki mogą częściowo przebiegać po drewnianych pomostach (odpowiednio zabezpieczonych).
  19. W ciągu ścieżek przewidzieć wykonanie kładek przebiegających nad rzekami.
  20. W wypadku wykonania oświetlenia obiektów – stosować wyłącznie lampy z ULOR=0, zaleca się zastosować zasilanie z odnawialnych źródeł energii (np. fotowoltaika), ze źródłem światła LED, zaleca się, aby w godzinach późnonocnych (od 23.00 do 5.00) lampy były wyłączone częściowo (np. co 3 lampy) lub całkowicie, ewentualnie z zastosowaniem czujników ruchu (włączanie oświetlenia np. 5 lamp w momencie wykrycia ruchu na ok. 10 minut).
  21. Należy przewidzieć elementy infrastruktury z przeznaczeniem dla zwierząt (np. przejścia pod ścieżkami pieszo-rowerowymi dla płazów, „hotele dla owadów”, budki dla ptaków i innych organizmów, „domki dla jeży”, ule, itp.).
  22. **Przy wykonaniu, w szczególności elementów edukacyjnych/ umocnień/ małej architektury/ ścieżek oczekuje się wykorzystanie atestowanych materiałów naturalnych oraz przyjęcia rozwiązań nawiązujących do krajobrazu danego terenu.**
  23. Należy przewidzieć wykonanie monitoringu wizyjnego podłączonego do systemu Straży Miejskiej w Bielsku-Białej (łączość radiowa lub ewentualne podłączenie do sieci szerokopasmowej).
  24. Należy przewidzieć wykonanie oznaczeń w ramach Miejskiego Systemu Informacji.
  25. Należy przewidzieć działania w zakresie „małej retencji”, mające na celu poprawę bilansu wodnego (np. budowę naturalnych zbiorników wodnych, zastawek, spiętrzanie wody w ciekach wodnych, ochrona oczek wodnych, mokradeł, itp.).
  26. Należy przewidzieć odtworzenie siedlisk przyrodniczych w dolinie potoków i przestrzeni nawodnej, zgodnie z wynikami przeprowadzonej inwentaryzacji przyrodniczej.

27. Należy przewidzieć poprawę jakości przestrzeni publicznej poprzez przywrócenie terenów nadwodnych do zrównoważonego użytkowania, stworzenie przestrzeni rekreacyjnych.
28. Należy przewidzieć ewentualne udoskonalenie urządzeń wodnych niezbędnych do funkcjonowania komunikacji (przeprawy, kładki, groble, itp.).
29. Należy przewidzieć odpowiednią gospodarkę wodno-ściekową (uwzględnienie wód gruntowych, stopnia opadów, które mogą zalewać teren, itp.).
30. Projekt powinien przewidzieć wykonanie infokiosków zapewniających obsługę w min. 2 językach obcych oraz ewentualnie punktów informacji turystycznej w miejscach szczególnie uczęszczanych przez turystów i mieszkańców (np. w Cygańskim Lesie: w rejonie przystanku autobusowego, wejścia do lasu, itp.).
31. Wzdłuż ścieżek powinny zostać zamontowane tablice informacyjno-edukacyjne dotyczące walorów przyrodniczych występujących na danych terenach.
32. Projektowane place zabaw powinny być wykonane w formie elementów edukacyjnych („edukacja przez zabawę”) z ewentualnym uzupełnieniem innymi urządzeniami zabawowymi.
33. Ścieżki powinny mieć charakter edukacyjny i przyjąć formę ciągów pieszych lub pieszo-rowerowych, z kilkoma kładkami pieszymi, które powinny zastąpić istniejące, przestarzałe i zdewastowane przejścia.
34. Na terenach objętych projektem należy przewidzieć niezbędne elementy infrastruktury przyrodniczo-turystycznej w miarę możliwości z materiałów naturalnych (kładki, oświetlenie, miejsca odpoczynku, ławki, kosze na śmieci, stojaki na rowery), elementy edukacyjne (tablice, tabliczki), edukacyjne place zabaw, wiaty, itp.
35. Tablice edukacyjne powinny dotyczyć flory i fauny występującej na terenie Beskidów (np. zdjęcia zwierząt i roślin, które można spotkać w danym rejonie z podstawowymi informacjami na ich temat, nazewnictwo zwierząt z podziałem na samców i samice, ich rozwój i cechy charakterystyczne, zasięg występowania, ciekawostki, itp) oraz innych procesów zachodzących w przyrodzie (np. obieg wody, procesy związane z rozwojem roślin i ich wegetacją, itp). Ścieżki edukacyjne mogą zostać podzielone ze względu na gatunki roślin i zwierząt. Niektóre z nich mogą pełnić również formę "galerii plenerowej" z ciekawymi zdjęciami poszczególnych gatunków. Dla wzbogacenia oferty edukacyjnej proponuje się wykorzystać w rejonie Centrum Edukacji Ekologicznej elementy ruchome i dźwiękowe (np. sztuczne zwierzęta, które będą się poruszały lub tablice edukacyjne z elementami dźwiękowymi naśladującymi odgłosy wydawane przez zwierzęta).
36. Projekt powinien zakładać wykonanie automatycznych bezdotykowych toalet publicznych, które muszą nawiązywać architekturą do krajobrazu o charakterze górkim m.in. na terenie Cygańskiego Lasu.
37. Ograniczyć wycinkę drzew do niezbędnego minimum.
38. Należy usunąć roślinność inwazyjną, zrekultywować teren, nasadzić roślinność pochodzenia lokalnego.
39. Należy przygotować szczegółową koncepcję funkcjonowania i zarządzania Centrum Edukacji Ekologicznej wraz z Centrum Rehabilitacji Dzikich Zwierząt.
40. Na etapie projektowania należy przewidzieć zagrożenia związane w możliwością wystąpienia powodzi, stosownie do wskazań wynikających z map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego, i w związku z tym zaproponować Zamawiającemu elementy małej architektury, które będą w najwyższym stopniu odporne na tego typu zjawiska.
41. Projekt powinien być konsultowany na różnych etapach z instytucjami mogącymi mieć wpływ na jego kształt, m.in.:
  - a) Regionalnym Zarządem Gospodarki Wodnej w Gliwicach (m.in. w zakresie ingerencji w rzeki – przebudowa zbiorników, oczyszczenie koryta, budowa umocnień, modernizacja progów wodnych, budowa przepławek, umocnienie nadbrzeży, wykonanie zejść do wody, itp.),

- b) Regionalną Dyрекcyją Ochrony Środowiska w Katowicach,
  - c) Wojewódzkim Inspektoratem Ochrony Środowiska w Katowicach,
  - d) Śląskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Katowicach,
  - e) Śląską Wojewódzką Państwową Strażą Pożarną w Katowicach,
  - f) Lasami Państwowymi Nadleśnictwo Bielsko-Białej,
  - g) Administratorem Lasu Komunalnego w Bielsku-Białej,
  - h) Urzędem Marszałkowskim Województwa Śląskiego,
  - i) Miejskim Zarządkiem Dróg w Bielsku-Białej,
  - j) organizacjami i stowarzyszeniami ekologicznymi oraz mieszkańcami miasta.
43. Projekt powinien być wykonywany w jak największym stopniu na gruntach Gminy Bielsko-Biała, w dalszej kolejności Skarbu Państwa – należy ograniczyć do minimum realizację projektu na terenach prywatnych właścicieli.
44. Projekt powinien być na bieżąco omawiany z Zamawiającym przez cały okres realizacji zamówienia.

II. W dokumentacji projektowej należy rozważyć uwzględnienie m.in. następujących założeń dla poszczególnych terenów:

1. Skarpa przy Bulwarach Straceńskich

Podstawowe założenia projektowe dla realizacji projektu przy Bulwarach Straceńskich – „skarpa”:

- a) należy usunąć roślinność inwazyjną. W jej miejsce nasadzić gatunki łąkowe, lokalnego pochodzenia,
- b) zaleca się wykonanie części nasadzeń w formie remiz, z krajowych gatunków drzew i krzewów dających owoce dla ptaków: jarzab, głóg, kalina koralowa, bez czarny,
- c) zaleca się ograniczyć ilość wycinanych drzew do minimum,
- d) ewentualne działania związane z czynną ochroną przyrody na podstawie potrzeb i możliwości zdiagnozowanych podczas inwentaryzacji przyrodniczej.

Rekomendacje środowiskowe:

- a) usunąć roślinność inwazyjną,
- b) wycinkę drzew ograniczyć do niezbędnego minimum,
- c) wykonanie części nasadzeń w formie remiz, z krajowych gatunków drzew i krzewów dających owoce dla ptaków: jarzab, głóg, kalina koralowa, bez czarny,
- d) opracować koncepcję stanowisk ekoedukacyjnych wchodzących w interakcję z odbiorcą,
- e) w miejscach zdegradowanych ziołorośli dokonać odkrzaczenia terenu i nasadzić nowe rośliny charakterystyczne dla zbiorowiska, lokalnego pochodzenia.

1. Rzeka Biała:

Dla nadbrzeża rzeki w rejonie ulic: **Księdza Jana Kusia i ulicy Sokolska** przewiduje się zaadaptowanie istniejącej przestrzeni zielonej na park nadbrzeżny o funkcji rekreacyjnej i przyrodniczej z miejscami do odpoczynku wraz z niezbędną infrastrukturą w celu ograniczenia presji turystycznej w przyrodniczo cennych obszarach miasta. W tym celu przewiduje się:

- a) usunięcie roślinności inwazyjnej, likwidację dzikich wysypisk śmieci,
- b) wykonanie miejsc odpoczynku (np. ławki, kosze na śmieci, oświetlenie, wiaty itp.),
- c) ewentualne działania związane z czynną ochroną przyrody na podstawie potrzeb i możliwości zdiagnozowanych podczas inwentaryzacji przyrodniczej,
- d) wykreowanie ścieżek dydaktycznych o tematyce przyrodniczej, związanej z efektami inwentaryzacji przyrodniczej przeprowadzonej na tym terenie.

Dla nadbrzeża rzeki w rejonie ulic: **Zakładowa / Piwna do mostu Druha Piekiełki przy drodze wojewódzkiej nr 942** przewiduje się wykreowanie zielonej przestrzeni nadbrzeżnej o przeznaczeniu rekreacyjnym z miejscami do odpoczynku wraz z niezbędną infrastrukturą. Przewiduje się:

- a) rozpoczęcie działań związanych z renaturyzacją rzeki,
- b) usunięcie roślinności inwazyjnej, likwidację dzikich wysypisk śmieci,
- c) budowę edukacyjnego placu zabaw dla dzieci (urządzenia służące edukacji przez zabawę)
- d) budowę plaży trawiastej na nadbrzeżach,
- e) montaż koszy na śmieci,
- f) montaż oświetlenia parkowego,
- g) ewentualne działania związane z czynną ochroną przyrody na podstawie potrzeb i możliwości zdiagnozowanych podczas inwentaryzacji przyrodniczej,
- h) wykreowanie ścieżek dydaktycznych o tematyce przyrodniczej, związanej z efektami inwentaryzacji przyrodniczej przeprowadzonej na tym terenie.

Dla nadbrzeża rzeki w rejonie **mostu Druha Piekiełki przy drodze wojewódzkiej nr 942 do ujścia rzeki Straconki** przewiduje się budowę dydaktycznej ścieżki pieszo-rowerowej

Park Strzegowskiego wraz z nabrzeżem rzeki Białej **na odcinku do ujścia potoku Straceńskiego do granicy z terenem będącym własnością Centrum Handlowego Gemini Park** przewiduje się budowę ścieżki dydaktyczno pieszo-rowerowej wraz z przestrzenią parkową z miejscami do odpoczynku wraz z niezbędną infrastrukturą. Przewiduje się:

- a) usunięcie roślinności inwazyjnej, likwidację dzikich wysypisk śmieci,
- b) ewentualne działania związane z czynną ochroną przyrody na podstawie potrzeb i możliwości zdiagnozowanych podczas inwentaryzacji przyrodniczej,
- c) wykreowanie ścieżek dydaktycznych o tematyce przyrodniczej, związanej z efektami inwentaryzacji przyrodniczej przeprowadzonej na tym terenie,
- d) ew. montaż ławek parkowych,
- e) ew. montaż koszy na śmieci,
- f) ew. montaż oświetlenia parkowego.

Podstawowe założenia projektowe dla realizacji projektu na rzece Biała:

- a) przy zaporze w rejonie ulic Księdza Jana Kusia i ulicy Sokolskiej zaleca się wykarczować i wyrównać teren z zarośli (rośnie tam głównie roślinność inwazyjna) w sąsiedztwie istniejącego stawu celem stworzenia parku i dojścia do zapory,
- b) przy zaporze w rejonie ulic Księdza Jana Kusia i ulicy Sokolskiej zaleca się zagospodarować obszar przy zaporze dla potrzeb rekreacji. W tym celu należy oczyścić kamienne brzegi z zarośli i roślinności inwazyjnej oraz usunąć dzikie wysypiska śmieci,
- e) przy zaporze w rejonie ulic Księdza Jana Kusia i ulicy Sokolskiej zaleca się zabudować tablice edukacyjne o tematyce hydrotechnicznej i związane z tematyką występującej w tym obszarze bioróżnorodności,
- d) w okolicach zabudowy wielorodzinnej przy ul. Zakładowej zaleca się zagospodarowanie nadbrzeża w postaci plaży, gdyż miejsce to służy w chwili obecnej jako dzikie kąpielisko z utrudnionym zejściem do cieku (wskutek zarośniętej skarpy). Wykarczowanie zarośli (rośnie tam głównie roślinność inwazyjna) i łagodne ukształtowanie skarpy pozwoli na bardziej bezpieczne i uporządkowane korzystanie z nadbrzeża,

- e) na całym ciągu lewego nadbrzeża od mostu drogowego drogi S69 po Park Strzygowskiego proponuje się wybudować ścieżkę dydaktyczną pieszo-rowerową z instalacją oświetlenia solarnego (lub fotowoltaika) i ustawieniem tablic dydaktycznych o tematyce związanej z występującą w okolicy bioróżnorodnością,
- f) zaleca się ograniczyć ilość wycinanych drzew do minimum,
- g) należy usunąć roślinność inwazyjną. Sukcesywnie usuwać robinie akacjową (Robinia pseudoacacia) z drzewostanu. W jej miejsce nasadzić gatunki łąkowe, lokalnego pochodzenia - realizacja założenia musi zostać potwierdzona wynikami inwentaryzacji przyrodniczej.
- h) zaleca się wykonanie części nasadzeń w formie remiz, z krajowych gatunków drzew i krzewów dających owoce dla ptaków: jarzab, głóg, kalina koralowa, bez czarna,
- i) zaleca się wykonać część ławek z gabionów z wykorzystaniem rumoszu rzeczno, dzięki temu będą pełniły również formę schronień, zwłaszcza dla owadów,
- j) w przypadku budowy oświetlenia należy stosować oświetlenie w postaci lamp z UROL=0, o zerowej emisji do górnej półsfery i ciągłym widmie. Maksimum emisji musi przypadać na światło żółte i zielone (długości fali w zakresie 520-600 nm). Warto rozważyć ograniczenie czasu działania oświetlenia nocą tak, aby ograniczyć jego działanie do minimum lub wprowadzić system oświetlenia nadążnego, uruchamianego wyłącznie w miejscach ludzkiej obecności,
- k) wykonanie „hotelu dla owadów”, budek dla ptaków oraz i innych instalacji służących ochronie bioróżnorodności.

Rekomendacje środowiskowe:

- a) zabiegi szczepienia runa łągu w miejscach, gdzie jest ono ubogie lub wręcz zanikła charakterystyczna roślinność,
- b) wykonanie „hotelu dla owadów” w nasłonecznionym miejscu,
- c) przynajmniej część ławek wykonać z gabionów wypełnionych drobnym kruszywem, nakrytych ławą – są one „wandaloodporne”, a jednocześnie zapewniają mikrosiedliska dla zwierząt,
- d) w wypadku wykonania oświetlenia obiektów – stosować wyłącznie lampy z ULOR=0, zaleca się zastosować zasilanie z odnawialnych źródeł energii, ze źródłem światła LED,
- e) zaleca się, aby w godzinach późnonocnych (od 23.00 do 5.00) lampy były całkowicie wyłączone, ewentualnie z zastosowaniem czujników ruchu (włączanie oświetlenia np. 5 lamp w momencie wykrycia ruchu na ok. 10 minut).
- f) w miejscach o zniszczonej glebie – zrehabilitować teren,
- g) wykonanie części nasadzeń w formie remiz, z krajowych gatunków drzew i krzewów dających owoce dla ptaków: jarzab, głóg, kalina koralowa, bez czarna,
- h) usunąć roślinność inwazyjną,
- i) sukcesywnie usuwać robinie akacjową (Robinia pseudoacacia) z drzewostanu – w jej miejsce sadzić gatunki łąkowe, lokalnego pochodzenia – zaleca się, aby w przeciągu pierwszych pięciu lat usunąć nie więcej niż 25% liczby drzew tego gatunku znajdujących się na terenie projektowym - realizacja rekomendacji musi zostać potwierdzona wynikami inwentaryzacji przyrodniczej,
- j) opracować koncepcję stanowisk ekoedukacyjnych wchodzących w interakcję z odbiorcą,
- k) wykonanie ścieżek dojścia do obiektów projektowych, by skanalizować ruch pieszy, z materiałów naturalnych,
- l) przewidzieć wykonanie, z materiałów naturalnych, kilku miejsc do parkowania, aby zapobiec rozjeżdżaniu runa przez korzystających z terenu.
- m) dla potrzeb budowy ścieżek, w miejscach kontaktu nawierzchni z systemem korzeniowym drzew (w praktyce w odległości rzutu poziomego korony drzewa) nie wykonywać korytowania i nie stosować krawężników – w celu minimalizowania

- zniszczeń w systemach korzeniowych drzew. Wyjątkiem są nawierzchnie wodoprzepuszczalne – przyjazne dla drzew,
n) pozostałe rekomendacje wskażą wyniki inwentaryzacji przyrodniczej,

2. Cygański Las:

Podstawowe założenia projektowe dla realizacji projektu w Cygańskim Lesie:

- a) projekt będzie wykonywany na obszarze Natura 2000,
- b) ścieżki powinny być wykonane jako ścieżki gruntowe, żwirowe lub podobne,
- c) ścieżki poprowadzić w ten sposób, aby w jak najmniejszym stopniu ingerować w drzewostan,
- d) wszelkie prace związane z budową ścieżki pieszo-rowerowej w pobliżu bryły korzeniowej, należy wykonywać ręcznie,
- e) w przypadku budowy oświetlenia należy stosować oświetlenie w postaci lamp z UROL=0, o zerowej emisji do górnej półsfery i ciągłym widmie; maksimum emisji musi przypadać na światło żółte i zielone (długości fali w zakresie 520-600 nm); warto rozważyć ograniczenie czasu działania oświetlenia nocą tak, aby ograniczyć jego działanie do minimum lub wprowadzić system oświetlenia nadążnego, uruchamianego wyłącznie w miejscach ludzkiej obecności,
- f) należy usunąć roślinność inwazyjną,
- g) zaleca się wykonać część ławek z gabionów z wykorzystaniem rumoszu rzeczno; dzięki temu będą pełniły również formę schronień, zwłaszcza dla owadów,
- h) mocniejsze wyeksponowanie eko-edukacyjnej roli tras dydaktyczno-rekreacyjnych, opracowanie zwartej koncepcji wraz z urządzeniami wchodzącymi w interakcję z użytkownikiem ścieżki,
- i) zaprojektowanie ścieżki/ścieżek ekologiczno-edukacyjnych łączących dwa budynki Centrum Edukacji Ekologicznej – przy ul. Grotowej 11 i ul. Ochota 24,
- j) zastosowane elementy powinny być wykonane z materiałów naturalnych (m.in. ławki, kosze, gry, tablice, wiaty, mostki, kładki, inne elementy małej architektury, itp.),
- k) odtworzenie szlaków turystycznych (oznakowanie, oznaczenie ciekawych miejsc przyrodniczych, itp.),
- l) proponowane charakterystyczne punkty ścieżek ekologicznych: Centrum Edukacji Ekologicznej przy ul. Grotowej 11, Leśniczówka przy ul. Ochota, „staw” na Błoniach, schronisko „Stefanka”, tory saneczkowe, Leśniczówka na Błoniach, Kołowrót, itp., wg zał. nr 13 "Szlaki turystyczne"

Rekomendacje środowiskowe:

- a) w wypadku wykonania oświetlenia obiektów – stosować wyłącznie lampy z ULOR=0, zaleca się zastosować zasilanie z odnawialnych źródeł energii, ze źródłem światła LED,
- b) zaleca się, aby w godzinach późnonocnych (od 23.00 do 5.00) lampy były całkowicie wyłączone, ewentualnie z zastosowaniem czujników ruchu (włączanie oświetlenia np. 5 lamp w momencie wykrycia ruchu na ok. 10 minut).
- c) usunąć roślinność inwazyjną,
- d) wycinkę drzew ograniczyć do niezbędnego minimum,
- e) wykonanie części nasadzeń w formie remiz, z krajowych gatunków drzew i krzewów dających owoce dla ptaków: jarzab, głóg, kalina koralowa, bez czarna,
- f) opracować koncepcję stanowisk ekoedukacyjnych wchodzących w interakcję z odbiorcą,
- g) przynajmniej część ławek wykonać z gabionów wypełnionych drobnym kruszywem, nakrytych ławą - są one „wandaloodporne”, a jednocześnie zapewniają mikrosiedliska dla zwierząt.

Na terenie lasu komunalnego istnieją następujące formy ochrony przyrody:

- a) parki krajobrazowe,
- b) Natura 2000,
- c) zespół przyrodniczo-krajobrazowy,
- d) pomniki przyrody.

3. Centrum Edukacji Ekologicznej:

Podstawowe założenia projektowe dla realizacji projektu Centrum Edukacji Ekologicznej:

- a) Centrum będzie obejmowało dwa budynki:
  - pierwsza lokalizacja (budynek główny) – modernizacja i adaptacja zabytkowego budynku przy ul. Grotowej 11 o powierzchni użytkowej 668,98 m² wraz z wyposażeniem na ośrodek prowadzący działalność w zakresie edukacji ekologicznej „Centrum Edukacji Ekologicznej” wraz z otaczającym terenem – łączna pow. 14 797 m² – centrum powinno zapewnić co najmniej stałą ekspozycję przyrodniczą (np. w formie ogrodu botanicznego, parku ziołowego, alpinarium, tablic edukacyjnych, itp.) oraz możliwości organizowania spotkań edukacyjnych, np. dla grup szkolnych (sala konferencyjna, dostęp do mediów elektronicznych, urządzenia multimedialne, multimedialne tablice edukacyjne, urządzenia interakcyjne, itp.);
  - druga lokalizacja (drugi budynek) – budowa budynku o powierzchni użytkowej ok. 250 m² w rejonie leśniczówki przy ul. Ochota 24, w którym będzie mieściło się „Centrum Rehabilitacji Dzikich Zwierząt” wraz z wydzieleniem części lasu na cele rehabilitacji dzikich zwierząt oraz zapewnieniem stałej ekspozycji przyrodniczej (np. salę dydaktyczno-wystawienniczą ze zwierzętami zamieszkującymi Beskidy, m.in. wypchanymi ssakami, ptakami oraz gablotami entomologicznymi, itp.);
- b) podstawowe założenia projektowe dotyczące budynku przy ul. Grotowej 11:
  - modernizacja budynku przy ul. Grotowej 11 będzie obejmowała niezbędne prace, które mają na celu doprowadzić obiekt do dobrego stanu technicznego i umożliwić prowadzenia w nim centrum (powinna obejmować m.in. wykonanie adaptacji i remontu pomieszczeń, odgrzybianie, wymianę wszelkich instalacji wewnątrz budynku, instalacji odgromowej, pokrycia dachowego, stolarki okiennej i drzwiowej, izolację fundamentów, termomodernizację oraz inne konieczne prace remontowe pod ścisłym nadzorem konserwatora zabytków i zgodnie z jego wytycznymi),
  - wykonanie remontu instalacji zewnętrznych (m.in. instalacji elektrycznej i wodno-kanalizacyjnej), które będą konieczne w celu usprawnienia funkcjonowania budynku,
  - wykonanie nowego ogrodzenia terenu nawiązującego do charakteru budynku (pod nadzorem konserwatora zabytków i zgodnie z jego wytycznymi) z dojściem od strony parku przy ul. Olszówka oraz głównym wjazdem od strony ul. Grotowej,
  - nieruchomość położona jest w granicach obowiązującego Miejsowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego, zgodnie z Uchwałą nr XIII/294/2011 Rady Miejskiej w Bielsku-Białej z dnia 22 listopada 2011 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru obejmującego teren w rejonie ulic: Olszówka, Partyzantów, Startowej, Pocztovej i Podleśnej i znajduje się w jednostce 131 U, ZP-06 i znajduje się w strefie ścisłej ochrony konserwatorskiej „A”, dla której ustalono ochronę poprzez m.in.:
    - utrzymanie zagospodarowania terenu z istniejącymi budynkami zabytkowymi w otoczeniu parkowym lub ogrodowym,
    - zakaz podziału nieruchomości,
    - zakaz wyburzenia i rozbudowy obiektów zabytkowych,
    - zakaz wprowadzenia nowej zabudowy kubaturowej w obrębie strefy;

- umożliwienie organizowania w budynku spotkań edukacyjnych, np. dla grup szkolnych (sala konferencyjna, dostęp do mediów elektronicznych, urządzenia multimedialne, multimedialne tablice edukacyjne, urządzenia interakcyjne, itp.),
  - wykonanie odpowiednich prac ogrodniczych i pielęgnacyjnych zieleni na terenie wokół budynku (pod nadzorem konserwatora przyrody i zgodnie z jego wytycznymi),
  - wykonanie odpowiednich dróg, parkingu na ok. 10 samochodów i co najmniej 1 autobusu oraz stojaków na rowery,
  - wykonanie ścieżek edukacyjno-dydaktycznych na terenie wokół budynku wraz z odpowiednią infrastrukturą (np. stanowiska ekoedukacyjne wchodzących w interakcję z odbiorcą, tablice informacyjne, infokioskiem, itp.),
  - wykonanie podświetlenia budynku oraz oświetlenia terenu wokół budynku, a także podgrzewanie podjazdu,
  - wykonanie stałej ekspozycji przyrodniczej (np. w formie ogrodu botanicznego, parku ziołowego, alpinarium, tablic edukacyjnych, itp.),
  - w budynku jak i w jego obrębie należy przewidzieć różne elementy ekologiczne (np. zbiorniki na deszczówkę, nasadzenia odpowiednich roślin, system solarny z wykorzystaniem paneli fotowoltaicznych, „zielone dachy”, „ogród deszczowy”, kompostownik, itp.);
- c) podstawowe założenia projektowe dotyczące budynku przy ul. Ochota:
- budynek powinien mieć pow. ok. 250 m² (parterowy z użytkowym poddaszem) oraz garaż dwustanowiskowy i nawiązywać architekturą do krajobrazu o charakterze górskim,
  - budynek powinien być funkcjonalny i wyposażony w odpowiednie urządzenia techniczne oraz zewnętrzne wybiegi dla zwierząt,
  - w budynku będzie mieściło się „Centrum Rehabilitacji Dzikich Zwierząt”, dlatego należy odpowiednio zaprojektować i wyposażyć znajdujące się w nim pomieszczenia wraz z wydzieleniem części lasu na cele rehabilitacji dzikich zwierząt,
  - wykonanie w budynku stałej ekspozycji przyrodniczej (np. salę dydaktyczno-wystawienniczą ze zwierzętami zamieszkującymi Beskidy, m.in. wypchanymi ssakami, ptakami oraz gablotami entomologicznymi, itp.),
  - umożliwienie organizowania w budynku spotkań edukacyjnych, np. dla grup szkolnych (dostęp do mediów elektronicznych, urządzenia multimedialne, multimedialne tablice edukacyjne, urządzenia interakcyjne, itp.),
  - wykonanie instalacji zewnętrznych (m.in. instalacji elektrycznej, wodno-kanalizacyjnej, gazowej, itp.),
  - w rejonie budynku powinien zostać ulokowany niewielki parking na ok. 2-3 samochody oraz stojaki na rowery wraz z wydzieleniem odpowiednio przystosowanego miejsca do mycia samochodów, wyposażonego w myjkę ciśnieniową, itp.,
  - wykonanie nowego ogrodzenia terenu z trwałego, betonowego parkanu, nawiązującego architekturą do krajobrazu o charakterze górskim,
  - w budynku jak i w jego obrębie należy przewidzieć różne elementy ekologiczne (np. zbiorniki na deszczówkę, nasadzenia odpowiednich roślin, system solarny z wykorzystaniem paneli fotowoltaicznych, „zielone dachy”, „ogród deszczowy”, kompostownik, itp.),
  - wykonanie odpowiednich prac ogrodniczych i pielęgnacyjnych zieleni na terenie wokół budynku,
  - należy wydzielić część lasu w tym rejonie w celu budowy infrastruktury edukacyjnej i wykonanie stałej ekspozycji przyrodniczej (np. w formie ogrodu botanicznego, parku ziołowego, alpinarium, tablic edukacyjnych, infokiosku, stanowisk ekoedukacyjnych wchodzących w interakcję z odbiorcą, itp.);
- d) Centrum Edukacji Ekologicznej powinno uwzględniać:

- stałą ekspozycję przyrodniczą (np. w formie ogrodu botanicznego, parku ziołowego, alpinarium, tablic edukacyjnych, stanowisk ekoedukacyjnych wschodzących w interakcję z odbiorcą, itp.) oraz sali dydaktyczno-wystawienniczej ze zwierzętami zamieszkującymi Beskidy, m.in. wypchanymi ssakami, ptakami oraz gąbłotami entomologicznymi, itp.,
  - multimedialną salę konferencyjną z odpowiednim sprzętem,
  - eksponaty ekologiczne i przyrodnicze,
  - multimedialne tablice edukacyjne i inne urządzenia interakcyjne,
  - dostęp do mediów elektronicznych,
  - plenerowy teren edukacyjny z odpowiednią infrastrukturą,
  - stanowiska ekoedukacyjne wchodzące w interakcję z odbiorcą,
  - inne elementy ekologiczne i przyrodnicze m.in. wymienione w nin. opisie przedmiotu zamówienia;
- e) Centrum Rehabilitacji Dzikich Zwierząt powinno uwzględniać następujące założenia dotyczące infrastruktury oraz funkcjonowania:
- cel projektu: Stworzenie profesjonalnego ośrodka niosącego pomoc i rehabilitację zwierzętom dziko żyjącym: ssakom, ptakom, płazom i gadom, występującym w naszym regionie, które odniosły rany w wypadkach drogowych i innych zdarzeniach losowych lub osieroconych, wymagających rehabilitacji lub odchowania. Głównym celem jest ponowne wypuszczenie zwierząt na wolność (tylko tych, które będą się do tego kwalifikować). Zakłada się możliwość odpłatnego przyjmowania zwierząt z terenów spoza Gminy oraz odciążenie schroniska dla zwierząt z usług, dla których ta instytucja nie została stworzona (np. opieki nad zwierzętami dziko żyjącymi, przechowywanie zwierząt martwych przeznaczonych do utylizacji, itp.). Edukacja ekologiczna i przyrodnicza dzieci i młodzieży.
  - lokalizacja: teren Lasu Komunalnego (leśniczówka ul. Ochota 24 z terenem przyległym o pow. ok. 34 000 m²).
  - uwarunkowania prawne: uzyskanie stosownych zezwoleń, a w szczególności Ministra Środowiska, dotyczących prowadzenia tego typu placówek.
  - projekt ośrodka: proponuje się podział obiektu na dwie części. Mniejszą o pow. ok 4 000 m² zlokalizowaną na terenie leśniczówki przy ul. Ochota 24, na której znajdować miałyby się budynek administracyjno-gospodarczy wraz z wybiegami zewnętrznymi dla zwierząt. Całość, ze względów bezpieczeństwa, należałoby ogrodzić trwałym, betonowym parkanem. Drugą część stanowiłyby wybiegi zewnętrzne, dla większych zwierząt, zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie siedziby, na terenie Lasu Komunalnego, o powierzchni ok 30 000 m². Teren należałoby ogrodzić siatką leśną lub podobną i zaopatrzyć w tymczasowe schrony dla zwierząt oraz poidła i pańniki. Z uwagi na cel projektu dostęp osób postronnych do zwierząt powinien zostać ograniczony do minimum. Dopuszcza się wydzielenie części ogólnodostępnych do zwiedzania tylko w przypadku zwierząt, których stan zdrowia nie pozwala na wypuszczenie na wolność.
  - warunki techniczne budynku: proponuje się utworzyć jeden obiekt podzielony na dwie części: administracyjną składającą się z biura (scalenie kancelarii leśniczego z biurem ośrodka), garaży i pomieszczeń socjalnych i gospodarczych leśnictwa oraz drugą techniczną, w skład której będą wchodzić pomieszczenia dla zwierząt wraz z połączonymi zewnętrznymi wybiegami, gabinet zabiegowy, pomieszczenia na paszę, izolatka, toaleta, kotłownia, magazyn, itp. Dodatkowo planuje się budowę zewnętrznych wybiegów dla zwierząt, w tym ptaków (woliery), przystosowanych do konkretnych gatunków. Należy dostosować istniejącą sieć dróg. Rozbudowie podlegały także istniejący zewnętrzny monitoring. W bliskim sąsiedztwie występują wszystkie media.

- Wykaz pomieszczeń dla zwierząt:
  - pomieszczenia dla małych ssaków – 4,
  - pomieszczenia dla ptaków – 4,
  - pomieszczenia dla większych ssaków – 2,
  - pomieszczenia dla gadów i płazów – 1.

Wykazanie pomieszczenia powinny być ogrzewane, z dostępem do wody i możliwością łatwego czyszczenia i dezynfekcji.

Z uwagi na charakter obiektu należy wyposażyć go w chłodnię.

- administracja obiektu: celem ograniczenia kosztów utrzymania ośrodka minimalne zatrudnienie powinno być na poziomie 1-2 stałych pracowników (zootechnik) oraz lekarz weterynarz (kontrakt – świadczenie usług w miarę potrzeby, kontrole). Z uwagi na lokalizację obiektu (teren leśnictwa) dozór nocny można powierzyć leśniczemu. Do pozostałych kosztów utrzymania obiektu należy zaliczyć koszty ogrzewania, prądu, wody ze ściekami oraz koszty pasz i leków, transportu. Ośrodek powinien zostać wyposażony w co najmniej jeden samochód terenowy, przystosowany do przewożenia dzikich zwierząt (klatki do przewozu ptaków i małych zwierząt oraz innego typu zabezpieczenia dla większych zwierząt. Przyszłościowo koszty remontów. Przy akceptacji Właściciela obiektu istnieje możliwość opieki nad zwierzętami z terenów spoza Bielska-Białej, co wiąże się z dodatkowymi wpływami środków finansowych.

Wszelkie szczegółowe założenia i prace związane z budową i funkcjonowaniem Centrum Edukacji Ekologicznej wraz z Centrum Rehabilitacji Dzikich Zwierząt będą uwzględniane na bieżąco przez Wykonawcę podczas wykonywania projektu. Zamawiający oczekuje przedstawienia propozycji szczegółowych rozwiązań, założeń i koncepcji wyglądu i funkcjonowania centrum wraz z wykonaniem szczegółowej analizy kosztów funkcjonowania (kosztów operacyjnych) z uwzględnieniem różnych koncepcji zarządzania Centrum. Powyższe ustalenia będą omawiane i akceptowane przez Zamawiającego podczas całego okresu wykonywania nin. projektu.

III. Projekt powinien zostać wykonany z uwzględnieniem przepisów prawa zawartych m.in. w:

1. Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006.
2. Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006.
3. Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej opublikowany w Dz. Urz. UE 2012 C 326, s. 1.
4. Konwencji o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem, sporządzona w Waszyngtonie dnia 3 marca 1973 r. (Dz. U. z 1991 r., Nr 27, poz. 112 ze zm.).
5. Ustawie z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 (Dz. U. z 2014 r., poz. 1146 ze zm.)

6. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 594 ze zm.).
7. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 595 ze zm.).
8. Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 121 ze zm.).
9. Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 216 ze zm.).
10. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1409 ze zm.) wraz z załącznikami.
11. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o wyrobach budowlanych (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 883 ze zm.).
12. Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 782 ze zm.) wraz z załącznikami.
13. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 627 ze zm.) wraz z załącznikami.
14. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 ze zm.) wraz z załącznikami.
15. Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 856 ze zm.) wraz z załącznikami.
16. Ustawa z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1226 ze zm.) wraz z załącznikami.
17. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zm.) wraz z załącznikami.
18. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 199 ze zm.) wraz z załącznikami.
19. Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 469 ze zm.) wraz z załącznikami.
20. Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1153 ze zm.) wraz z załącznikami.
21. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1446 ze zm.) wraz z załącznikami.
22. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2010 r., Nr 213, poz. 1397 ze zm.).
23. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2014 r., poz. 1348).
24. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2011 r. w sprawie listy roślin i zwierząt gatunków obcych, które w przypadku uwolnienia do środowiska przyrodniczego mogą zagrozić gatunkom rodzimym lub siedliskom przyrodniczym (Dz. U. z 2011 r., Nr 210, poz. 1260).
25. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 3 sierpnia 2011 r. w sprawie gatunków zwierząt niebezpiecznych dla życia i zdrowia ludzi (Dz. U. z 2011 r., Nr 173, poz. 1037).
26. Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy projektu budowlanego (Dz. U. z 2012 r., poz. 462 ze zm.).
27. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 2 września 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy dokumentacji projektowej, specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych oraz programu funkcjonalno-użytkowego (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1129 ze zm.).
28. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 maja 2004 r. w sprawie określenia metod i podstaw sporządzania kosztorysu inwestorskiego, obliczania planowanych

- kosztów prac projektowych oraz planowanych kosztów robót budowlanych określonych w programie funkcjonalno-użytkowym (Dz. U. z 2004 r., Nr 130, poz. 1389 ze zm.).
29. Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 30 maja 2000 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogowe obiekty inżynierskie i ich usytuowanie (Dz. U. z 2000 r., Nr 63, poz. 735 ze zm.).
  30. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle hydrotechniczne i ich usytuowanie (Dz. U. z 2007 r., Nr 86, poz. 579 ze zm.).
  31. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2002 r., Nr 75, poz. 690 ze zm.).
  32. Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 27 lipca 2011 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych (Dz. U. z 2011 r., Nr 165, poz. 987 ze zm.).
  33. Inne przepisy prawa, w tym prawa miejscowego, dotyczące zakresu zamówienia.

IV. Wymagania Zamawiającego dotyczące zamówienia:

1. Wykonawca zobowiązany jest do rozpoczęcia prac związanych z inwentaryzacją przyrodniczą niezwłocznie po podpisaniu umowy.
2. Dokumentacja projektowa winna być sporządzona m.in. zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 2 września 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy dokumentacji projektowej, specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych oraz programu funkcjonalno-użytkowego (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1129 ze zm.).
3. Zastosowane w dokumentacji projektowej materiały winny odpowiadać wymogom wyrobów dopuszczonych do obrotu i stosowania w budownictwie (zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane – t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1409 ze zm., oraz ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o wyrobach budowlanych – t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 883 ze zm.).
4. Wykonawca uzyska we własnym zakresie materiały potrzebne do wykonania zamówienia i wszelkie uzgodnienia projektów.
5. Zakres dokumentacji zostanie dostosowany do specyfiki i charakteru obiektów oraz stopnia skomplikowania robót budowlanych.
6. Wykonawca uzgodni z Zamawiającym zaproponowane rozwiązania funkcjonalno-przestrzenne, instalacyjne, zagospodarowania terenu i kolorystyczne oraz uzyska jego akceptację w zakresie przyjętych rozwiązań.
7. Wykonawca w trakcie prac projektowych jest zobowiązany informować Zamawiającego o stopniu zaawansowania prac oraz proponowanych rozwiązaniach projektowych. Dokumentacja budowlana wymaga uzgodnienia z inwestorem we wszystkich fazach projektowania. Zamawiający zastrzega sobie prawo do oceny, korekty i akceptacji proponowanych rozwiązań w trakcie prowadzonych prac projektowych.
8. Projekt powinien mieć charakter modułowy z możliwością rozszerzenia na kolejne obiekty w latach następnych (charakter otwarty).
9. Wszystkie części dokumentacji dla danego terenu winny być wzajemnie skoordynowane technicznie i kompletne z punktu widzenia celu, któremu mają służyć.
10. Dokumentacja projektowa winna zawierać wymagane potwierdzenia sprawdzeń rozwiązań projektowych w zakresie wynikającym z odpowiednich przepisów, wymagane opinie, uzgodnienia, zgody i pozwolenia w zakresie wynikającym z przepisów, a także spis opracowań i dokumentacji składających się na komplet przedmiotu zamówienia.

11. Opracowania projektowe i opisowe, określające przedmiot zamówienia, w szczególności rysunki, specyfikacje techniczne, przedmiary robót winny być wzajemnie spójne i skoordynowane pod względem technicznym.
12. Dokumentacja projektowa w swojej treści nie może określać technologii robót, materiałów, maszyn i urządzeń w sposób utrudniający uczciwą konkurencję.
13. Wykonawca opisze w dokumentacji projektowej technologię robót oraz materiały, maszyny, urządzenia i inne wyroby w sposób zapewniający zachowanie uczciwej konkurencji oraz równe traktowanie uczestników postępowania przetargowego na wykonanie robót wg dokumentacji. W szczególności Wykonawca w trakcie sporządzania dokumentacji projektowej oraz specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych zobowiązany jest uwzględnić przepisy ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 907 ze zm.), w tym jej art. 29-30.
14. Wykonawca jest zobowiązany w wykonywanej dokumentacji projektowej do opisanie rozwiązań technologicznych, zastosowanych materiałów, wyrobów i urządzeń w sposób jednoznaczny za pomocą dostatecznie dokładnych i zrozumiałych określeń. W dokumentacji projektowej nie mogą być wskazane nazwy własne, znaki towarowe, patenty lub pochodzenie oraz sformułowania, które mogłyby utrudniać uczciwą konkurencję. W przypadku, gdy jest to uzasadnione specyfiką zamówienia i brakiem możliwości precyzyjnego określenia rozwiązań technologicznych oraz materiałów za pomocą dostatecznie dokładnych określeń, Wykonawca może zastosować określenia wskazane w zdaniu poprzednim, pod warunkiem bezwzględnego zamieszczenia zapisu „lub równoważny”, wskazując jednocześnie na minimalne wymagania techniczne materiałów lub technologii równoważnych. W przypadku użycia nazw własnych, znaków towarowych, patentów lub pochodzenia oraz sformułowań, które mogłyby utrudniać uczciwą konkurencję, Wykonawca powinien przedłożyć pisemne uzasadnienie ich użycia.
15. Dokumentacja projektowa winna być opracowana w pełnej problematyce, uwzględniać wszystkie wymagania i warunki techniczne jakim powinny odpowiadać obiekty użyteczności publicznej określone obowiązującymi przepisami i normami, w szczególności w zakresie dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych, wymagań ochrony p.poż., sanitarno-higienicznych oraz bezpieczeństwa i higieny pracy oraz winna być wykonana zgodnie z zasadami współczesnej wiedzy technicznej oraz wymogami Zamawiającego.
16. Dokumentacja projektowa przedłożona przez Wykonawcę musi zawierać wszystkie niezbędne opracowania, w tym np. inwentaryzacje, projekty wszystkich instalacji, przekładki uzbrojenia kolidującego z planowaną zabudową, projekty organizacji ruchu na czas prowadzenia robót i docelowo (z oznakowaniem), projekty technologii, aranżacji, kolorystyki i inne opracowania konieczne do uzyskania wymaganych opinii i uzgodnień.
17. W przypadku, gdy z uzyskanych opinii i uzgodnień będzie wynikała konieczność dokonania zmian w dokumentacji, Wykonawca zobowiązany jest do dokonania tych zmian przed przekazaniem dokumentacji Zamawiającemu.
18. Nakłada się obowiązek uzgodnienia rozwiązań dotyczących przystosowania obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych z **Powiatową Społeczną Radą ds. Osób Niepełnosprawnych (kontakt: Wydział Polityki Społecznej Urzędu Miejskiego w Bielsku-Białej, pl. Ratuszowy 6, tel. 33/49-71-492, e-mail: politykaspol@um.bielsko.pl).**
19. Dokumentacja będzie wykonana w wersji papierowej w ilości egzemplarzy wykazanych powyżej oraz w wersji elektronicznej w formacie PDF. Kosztorys inwestorski oraz przedmiar robót należy przekazać także w wersji edytowalnej w formacie *xls oraz *doc. Dokumenty w wersji elektronicznej zostaną dostarczone na płytach CD/DVD (każda płyta z dokumentacją w 2 egz.).

20. Wykonawca zobowiązany jest sporządzić **zestawienie kosztorysów inwestorskich (w cenach netto i brutto)** i dostarczyć Zamawiającemu wraz z dokumentacją.
21. Wykonawca zobowiązany będzie do dostarczenia Zamawiającemu jednolitego tekstu przedmiarów robót oraz kosztorysu inwestorskiego w przypadku konieczności wprowadzenia zmian w przedmiarze robót, wynikających z udzielonych odpowiedzi na zapytania wykonawców biorących udział w postępowaniu przetargowym na wykonawstwo robót na podstawie sporządzonej przez niego dokumentacji projektowo-kosztorysowej.
22. Po ogłoszeniu przetargu o udzielenie zamówienia publicznego na wykonanie robót budowlanych Wykonawca zobowiązany będzie do udzielania odpowiedzi pisemnej na ewentualne zapytania składane w tym przetargu niezwłocznie, w terminie nie dłuższym niż 3 dni robocze licząc od dnia przekazania zapytania przez Zamawiającego. W przypadku, gdy odpowiedź na zapytanie powodować będzie konieczność wprowadzenia zmian do dokumentacji projektowej, Wykonawca wprowadzi te zmiany w terminie nieprzekraczającym 5 dni, uwzględniając je w kosztorysie inwestorskim oraz przedmiarach robót (również w wersji elektronicznej).
23. W przypadku wątpliwości Zamawiającego dotyczących treści ofert złożonych w postępowaniu przetargowym na wykonanie robót budowlanych w oparciu o dokumentację projektową sporządzoną przez Wykonawcę, Wykonawca zobowiązany będzie do nieodpłatnej konsultacji i udzielenia wyjaśnień.
24. Do pełnienia nadzoru autorskiego w zakresie, o którym mowa w Ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1409 ze zm.) wraz z załącznikami, który będzie obejmować m.in.:
  - a) kontrolowanie w toku realizacji robót budowlanych zgodności rozwiązań technicznych, materiałowych i użytkowych z dokumentacją projektową, w tym także zgodności zaproponowania przez Wykonawcę robót budowlanych w ofercie przetargowej, materiałów lub urządzeń równoważnych, tzn. o parametrach nie gorszych niż przedstawione w zamawianej nin. umową dokumentacji;
  - b) uzupełnienie szczegółów dokumentacji projektowej oraz wyjaśnianie Wykonawcy robót budowlanych, za pośrednictwem zamawiającego, wątpliwości powstałych w toku realizacji tych robót, w zakresie niezbędnym do realizacji przedmiotu zamówienia,;
  - c) udział w naradach technicznych;
  - d) udział w odbiorze poszczególnych części robót budowlanych oraz odbiorze końcowym inwestycji.
25. Dokumentacja projektowo-kosztorysowa winna być wykonana w zakresie pozwalającym na:
  - a) uzyskanie decyzji udzielającej pozwolenia na budowę (wykonanie robót budowlanych),
  - b) uzyskanie dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach RPO WSL 2014-2020,
  - c) wykonanie robót i ich odbiór wraz z uzyskaniem pozwolenia na użytkowanie.
26. Wykonawca ponosi pełną odpowiedzialność za szkody wynikłe z niewłaściwego przedmiaru robót i kosztorysu inwestorskiego.